

Velferdspolitisk plattform

Vedtatt på NSOs landsmøte 16. april 2023

1. Innledning

Høyere utdanning kommer samfunnet og individet til gode. Like muligheter og lik rett til å ta høyere utdanning er avgjørende prinsipper for å sikre en utdannet befolkning. Derfor skal alle ha tilbud om gratis høyere utdanning som skal være universelt utformet. Videre må økonomiske støtteordninger og velferdstilbud gi studenter best mulig forutsetninger for å ta høyere utdanning. Internasjonale studenter som betaler semesteravgift, skal ha lik rett på velferdstilbud.

Grunnsteinen i norsk høyere utdanningspolitikk skal være lik rett, mulighet og tilgang til høyere utdanning. Staten har det overordnede ansvaret for at alle som ønsker det skal kunne ta høyere utdanning, uavhengig av sosioøkonomisk og kulturell bakgrunn, tilretteleggingsbehov og funksjonsevne. Gratis utdanning, studiestøtte gjennom Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen), studentboliger, helhetlig helsetilbud og barnehager, er nødvendige virkemidler for å sikre at det er mulig å studere på heltid.

2. Ansvar og styring

Staten har ansvaret for finansieringen av studentenes økonomiske støtteordninger. Studentens velferdstilbud er et delt ansvar mellom staten, vertskommunen, studentsamskipnaden, utdanningsinstitusjonene og studenten selv.

2.1 Staten

Staten har ansvaret for finansieringen av studentenes økonomiske støtteordninger og det overordnede ansvaret for finansieringen av studentens velferdstilbud. Staten skal påse at vertskommunene har et dekkende og helhetlig helsetilbud til studentene. Staten skal i fellesskap med studentene, studentsamskipnadene, utdanningsinstitusjonene og de lokale myndighetene sikre et helhetlig velferdstilbud for hele studentmassen, og sørge for at tilbudet stadig utvikles.

36 Staten skal hvert fjerde år finansiere og gjennomføre en nasjonal levekårsundersøkelse for
37 studenter i Norge. Studentene, ved NSO, skal involveres i utformingen. Undersøkelsen skal
38 gjennomføres av en uavhengig part.

39
40 Staten har det overordnede ansvaret for helsefremmende arbeid i befolkningen.
41 I tillegg til fylkeskommunens ansvar, kan staten etablere nasjonale kollektivrabatter som gjelder på
42 tvers av fylkesgrenser

43 44 **2.1.1 Statens lånekasse for høyere utdanning**

45 Lånekassen er et statlig forvaltningsorgan, som er underlagt Kunnskapsdepartementet.
46 Studiestøtten skal tildeles av staten via Lånekassens støtteordninger, og skal være hjemlet i lov.
47 Studentene skal ha medvirkning i utviklingen av lånekassens tjenester. Det skal være enkelt og
48 gratis å få hjelp og informasjon fra lånekassen.

49 50 51 **2.2 Kommunen og fylkeskommunen**

52 Kommuner som er vertskap for utdanningsinstitusjoner, har ansvar for å tilrettelegge sine
53 kommunale tjenester for studenter som bor i kommunen. Vertskommuner skal sammen med
54 studentdemokratiene utarbeide en strategi for å fremme lokal studentvelferd. Vertskommuner skal
55 sørge for et formalisert samarbeid med studentdemokratiene tilknyttet utdanningsinstitusjonene. I
56 vertskommuner og fylkeskommuner med høyere utdanningsinstitusjoner skal
57 studentdemokratiene være høringsinstanser i alle planer og saker som påvirker og angår
58 studentene.

59
60
61 Kommunen er ansvarlig for å sikre at alle studenter har tilgang på et helhetlig helsetilbud, enten
62 ved å tilby tjenestene selv, eller ved å samarbeide med studentsamskipnadene. Vertskommunene
63 skal gi studentsamskipnadene forkjøpsrett til tomter i nærheten av utdanningsinstitusjonen, eller i
64 sentrumsnære områder. Ved bygging av studentboliger skal vertskommunene stille tomter
65 tilgjengelig, gratis, eller til redusert pris for studentsamskipnadene. Vertskommunene skal ikke
66 stille krav om erstatningsarealer når nye studentboliger skal bygges, og såfremt mulig ikke
67 pålegge studentsamskipnadene rekkefølgekrav.

68
69 Kommunen har ansvar for at det er barnehageplass til alle studenter som trenger det.
70 Kommunene kan samarbeide med samskipnadene for å oppnå dette.
71 Fylkeskommunen skal tilgjengeliggjøre tilbudene de har for sine innbyggere for studenter bosatt i
72 fylket. Fylkeskommunen har ansvar for kollektivrabatt for studenter, som skal være minimum 50%
73 av ordinær pris, for å sikre rimelig og klimavennlig transport. Fylkeskommunene skal være en aktiv
74 støttespiller for å etablere og vedlikeholde studentkulturtilbudet.

75 76 **2.3 Studentsamskipnadene**

79

2.3.1 Tilbud

80 Studentsamskipnadene skal sørge for et tilpasset, tilgjengelig og rimelig velferdstilbud som dekker
81 studentenes behov. Dette behovet skal defineres lokalt, i samarbeid med studentene.

82 Studentsamskipnadene skal ha mulighet til å drive ekstern virksomhet rettet mot andre enn
83 studenter, forutsatt at virksomheten er lønnsom og at dette ikke går utover studentenes tilbud. All
84 fortjeneste fra en slik virksomhet skal gå tilbake til studentene.
85

86
87 Studentsamskipnadene skal samarbeide slik at alle studenter kan benytte seg av
88 velferdstilbudene hos alle studentsamskipnader på tvers av studieby, uavhengig av tilknytning.

89 Ved kapasitetsutfordringer skal studentsamskipnaden prioritere sine studenter.

90 Alle studentsamskipnadene skal i samarbeid med hverandre og tilhørende utdanningsinstitusjoner
91 jevnlig avholde Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) blant alle sine studenter.

92 Studentene skal være involvert i utformingen, gjennomføringen og beslutninger om videre
93 oppfølging av undersøkelsen.
94

95 Studentsamskipnadene skal bistå og tilrettelegge for studentfrivillighet. Studentfrivilligheten skal
96 ha forrang på lokalene studentsamskipnadene disponerer. Studentsamskipnadene skal ha ikke ha
97 konkurrerende tilbud til studentfrivilligheten.

98 Studentsamskipnadene skal ha mulighet til å drifte egne helsetilbud, som fastlege, psykolog og
99 andre tjenester som kun tar imot studenter, ved lokale behov.
100

101

2.3.2 Drift

102 Studentsamskipnadene skal være studentstyrte, og alle vedtak i studentsamskipnadenes styrer
103 skal kunne fattes med simpelt flertall. Vesentlige endringer i struktur og drift skal være til det beste
104 for studentene. Eventuelle fusjoner skal alltid gjøres med kvalitet som mål, og skal ikke svekke
105 velferdstilbudet til studentene.
106

107
108 En viktig forutsetning for studenters medvirkning i studentsamskipnadens drift er at de får
109 tilstrekkelig saksinnsyn. Studenttillitsvalgte i det øverste studentorganet som skal påvirke den
110 respektive studentsamskipnaden skal få innsyn i lukkede saker som omhandler drift.

111 Studentdemokratiene skal ha tilgang på styrepapirene og studentsamskipnadene må følge
112 innsynspraksisen berammet i Offentleglova.
113

114 Styrerepresentantene i samskipnadene skal svare til, og underrette valgforsamlingen de er valgt
115 av. For å sikre at styrerepresentantene kan holdes ansvarlige av valgforsamlingen, skal det være
116 mulig å bytte ut styrerepresentantene.

117 For å sørge for kontinuerlig organisasjonsutvikling, samt legge til rette for innhenting av nødvendig
118 kompetanse og erfaringer, skal øverste direktør i studentsamskipnadene ansettes på åremål.
119

2.3.3 Finansiering

Finansieringen av studentsamskipnadene skal bestå av overføringer fra det offentlige, i tillegg til inntekter fra studentsamskipnadenes egen virksomhet og studentenes semesteravgift. Det er viktig at studentsamskipnadene sikres forutsigbare og langsiktige overføringer fra det offentlige for å kunne opprettholde sine velferdstilbud til studentene. Semesteravgiftens formål er å bidra til å bedre studentenes velferdstilbud ved den enkelte studentsamskipnad. Semesteravgiftens størrelse skal fastsettes av studentene ved den enkelte studentsamskipnaden. Kunnskapsdepartementet skal ha ansvar for å godkjenne endringer av semesteravgiften.

En student som er tilknyttet flere utdanningsinstitusjoner skal kun betale én semesteravgift. Studentsamskipnader er ikke fortjenestebaserte selskaper, og skal derfor være spesifikt unntatt merverdiavgift av salg i studentkantiner, eiendomsskatt og dokumentavgift. Disse unntakene skal komme studentene til gode.

2.4 Utdanningsinstitusjonene

Utdanningsinstitusjonene skal fremme studentenes velferd. De har et ansvar for å samarbeide med aktuelle studentsamskipnader og vertskommuner i saker som kan påvirke studentenes velferdstilbud. Alle utdanningsinstitusjoner skal stille med fristasjon til studentsamskipnadenes og studentenes velferdstilbud. Studentfrivilligheten skal ha foregangsrett på fristasjon. Fristasjonenes markedsverdi skal ikke være utslagsgivende i studentsamskipnadenes regnskap.

Alle utdanningsinstitusjoner skal ha et strategisk samarbeid med tilknyttede studentsamskipnader for å sikre gode tilbud til sine studenter. Alle utdanningsinstitusjoner med medlemmer i studentsamskipnadens styre skal være representert ved ledelsen.

Alle høyere utdanningsinstitusjoner med akkrediterte tilbud skal være tilknyttet en studentsamskipnad. Utdanningsinstitusjoner kan søke Kunnskapsdepartementet om fritak med en forutsetning om at institusjonen kan tilby likeverdige velferdstilbud som dekker de lokale behovene.

3. Studentøkonomi

For å realisere målet om lik rett, tilgang og mulighet til høyere utdanning er det viktig at man har tilgang til høyere utdanning uavhengig av økonomisk situasjon. Det skal ikke være skolepenger eller brukerbetaling ved offentlige utdanningsinstitusjoner i Norge. Med brukerbetaling menes skolepenger og avgifter pålagt av utdanningsinstitusjonen, utover semesteravgiften.

3.1 Studiestøtten

162 Det skal være mulig for alle studenter å basere livsoppholdet sitt på studiestøtten. For at
163 studentenes økonomi skal følge kostnadsutviklingen i samfunnet skal støttebeløpet knyttes opp
164 mot grunnbeløpet i folketrygden (G). Den årlige fritt disponible studiestøtten skal tilsvare minimum
165 1,5 G og fordeles over 11 måneder. For studenter med nedsatt funksjonsevne, eller barn, skal
166 studiestøtten tilsvare 2,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden og utbetales over 12 måneder.

167 Studiestøtten skal være en todelt utbetaling der minimum 40 prosent av studielånet omgjøres til
168 stipend etter hvert som studenten avlegger studiepoeng.

169 Heltidsstudenter skal kunne være forsinket med 60 studiepoeng og fortsatt få utbetalt lån. I tilfeller
170 med avtalt tilrettelagt studieløp skal studenten kunne få utbetalt lån ved lengre forsinkelser enn 60
171 studiepoeng.
172

173 Å motta studiestøtte skal ikke automatisk hindre studenter fra å kvalifisere til andre statlige
174 støtteordninger.

175 Studenter ved private utdanningsinstitusjoner skal ha lik rett til å få lån og stipend fra Lånekassen
176 som studenter ved offentlige utdanningsinstitusjoner. Den enkelte students semesteravgift skal
177 ikke kunne endres i løpet av studieåret.
178

179 Studenter som av andre årsaker ikke har mulighet til å ta opp basisstøtte, men tar studiepoeng,
180 skal ha muligheten til å få et rent utdanningslån gjennom statens lånekasse for høyere
181 utdanning.
182

183

184

185 **3.2 Støtte til utdanning i utlandet**

186 De økonomiske rammevilkårene gjennom Lånekassen må gjøre det mulig for alle å gjennomføre
187 hel- og delgradsstudier i utlandet uten egenfinansiering.

188 Det må legges til rette for at studenter kan ta deler av eller hele utdanningen sin ved institusjoner
189 som krever skolepenger. Det skal være den samme stipendandelen til skolepenger på både
190 bachelor- og masternivå.
191

192 Det skal finnes støtteordninger for inntil to språklige tilretteleggingssemestre i utlandet før
193 gradsstudier. Det skal ikke ha betydning om du har språkopplæringen i et annet land enn selve
194 studiet, så lenge det er det samme språket som benyttes.
195

196

197 **3.3 Studenter med barn**

198 Studenter med barn skal ha rett til å motta foreldrestipend, forsørgerstipend og foreldrepenger fra
199 Lånekassen, eller andre statlige støtteordninger på lik linje med arbeidstakere. Disse rettighetene
200 skal også gjelde uavhengig om studenten mottar støtte fra en arbeidsgiver, eller om studentens
201 medforsørger ikke er student.

202 Studenter med barn skal ha rett på barnetilsyn uavhengig av om studenten er enslig forelder eller
203 har medforsørger. Enslige foreldre skal ha rett på overgangsstønad på lik linje med arbeidstakere.

204 Studenter som får barn etter endt utdanning, før de har opparbeidet seg seks måneders
205 arbeidserfaring, skal ha krav på offentlig støtte.

207 Det skal kun stilles krav til å være oppmeldt som student i tre måneder for å ha rett til
208 foreldrestipend. Lånekassen skal gi forlenget foreldrestipend i de tilfellene det er nødvendig.
209 Studenter med barn skal kunne betale semesteravgift og beholde studentstatus under
210 foreldrepermisjonen.

212 Alle studenter med barn skal ha tilgang på en studentbarnehage. Studentbarnehagene skal være
213 tilpasset studentenes behov, med fleksible åpningstider og særskilt kompetanse på
214 studenthverdagen. Studentbarnehager må ha muligheten til å ha fleksible opptak, som ikke
215 begrenses til spesielle deler av året. I tilfeller hvor studenter ikke har tilgang til en
216 studentbarnehage må det sikres et tilsvarende tilbud i andre barnehager.

218 Rammefinansieringen av studentbarnehagene skal være et statlig ansvar og skal være en egen
219 post i statsbudsjettet. Tilskuddet til studentbarnehager skal være det samme som til offentlige
220 barnehager. Studentbarnehager i regi av studentsamskipnadene skal anses som ideelle
221 barnehager og må ha gode driftsvilkår.

224 3.4 Avgrensninger

225 Studenter skal ha rett på studiestøtte tilsvarende 480 studiepoeng.

226 Skattepliktig personinntekt inntil 2 G skal ikke gi reduksjon i stipendandel for heltidsstudenter, som
227 mottar studiestøtte i 7 måneder eller mer. For studenter som tar mindre enn 30 studiepoeng per
228 semester, skal ikke skattepliktig inntekt inntil 2.5 G gi reduksjon i stipendandel. Studenters formue
229 skal ikke påvirke omgjøringen fra lån til stipend.

232 3.5 Tilbakebetaling

233 Personer med studielån skal selv velge om de vil ha fast eller flytende studielånsrente. Renter og
234 nedbetaling av studielånet skal tidligst begynne seks måneder etter endt utdanning.

235 Det skal ikke kreves tilbakebetaling av studielån mens studenten mottar studiestøtte fra
236 lånekassen. Det skal i tillegg være mulig med 36 betalingsutsettelse uten fremlegging av årsak i
237 løpet av nedbetalingsperioden. Øvrige betalingsutsettelse skal behovsprøves. Lånekassen skal
238 kunne gi rentefritak gjennom behovsprøving.

240 For personer med inntekter som faller inn under Lånekassens grense for rentefritak, skal det være
241 mulig å få slettet deler av studielånet.

242 Studielånet skal slettes etter 20 år med lav inntekt. Inntektsgrensen skal settes basert på inntekt
243 og størrelsen på husholdningen. Personer som er varig ufør skal ha mulighet til å få slettet deler
244 av eller hele studielånet.

245 Det skal ikke være et rentepåslag for å dekke kostnadene av misligholdte lån og drift av
246 Lånekassen.

247
248 Studenter som påtar seg kompenserte heltidsverv skal få rentefritak på studielånet for den
249 perioden de innehar vervet. Det skal ikke være en tidsbegrensning på fritaksordningen for
250 kompenserte heltidsverv.

253 4. Bolig

254 Studentboliger er et godt tiltak for å dempe prisveksten på leiemarkedet samtidig som de er et
255 viktig supplement i et trangt utleiemarked. Den nasjonale dekningsgraden av studentboliger skal
256 være minst 20 prosent. I tillegg må det tas høyde for lokale forhold slik at tilbudet av studentboliger
257 samsvarer med behovet. De fleste studenter leier bolig på det private boligmarkedet. Mange flytter
258 til en ny by, og det kan være krevende å finne gode leiemuligheter. Et stort press på markedet gjør
259 det lett for utleiery å utnytte studenter. Tilgang på gode og trygge boliger er derfor avgjørende for
260 en god studietid.

263 4.1 Det private leiemarkedet

264 En trygg og god bolig innebærer at noen standarder er ufravikelige. Det må innføres en
265 standardisert periodisk kontroll av utleieboliger. Kontrollen skal stille minimumskrav til kvaliteten og
266 sikkerhet for å kunne leie ut boliger. Boligene må kontrolleres og godkjennes av en autorisert og
267 nøytral tredjepart med jevne mellomrom. Tilfredsstillende ikke boligene kriteriene skal boligene tas av
268 utleiemarkedet mens boligen utbedres.

269 Ved mistanke om avvik og mangler må det være mulig å melde fra til en nøytral tredjepart.
270 Dersom tredjeparten finner kritikkverdige forhold, må boligeier utbedre boligen. Under utbedring
271 må utleier dekke eventuelle merkostnader for leietaker. Dette gir utleier incentiver til å følge opp
272 boligen fortløpende.

273
274
275 For å unngå uenigheter og ulovlige kontrakter må både utleier og leietaker ha tilstrekkelig
276 kompetanse. Ved utleie av bolig skal det derfor stilles krav til formell kompetanse både hos utleier
277 og leietaker.

278
279 Depositum er en stor enkeltkostnad for studenter. Studenter skal ikke måtte være avhengig av
280 andre for å kunne betale depositum. Det skal derfor være et øvre tak på depositumssummen
281 tilsvarende tre månedsløyer. Depositums skal settes på en depositumskonto i leietakers sitt navn,
282 og leier skal ta imot renter.

283
284 Studenter som ikke finner et sted å bo til studiestart skal ikke bli hindret fra å begynne på studiene.
285 Derfor skal vertskommunene, utdanningsinstitusjonene og samskipnadene stille med
286 bostedsgaranti. Denne bostedsgarantien skal være en midlertidig løsning mens studentene finner
287 seg et sted å bo.

4.2 Studentboliger

4.2.1 Bygging og tilskudd

Den nasjonale dekningsgraden av studentboliger skal være minst 20 prosent. I tillegg må det tas høyde for lokale forhold slik at tilbudet av studentboliger samsvarer med behovet.

Staten skal gi tilskudd til bygging av studentboliger. Det statlige tilskuddet skal utgjøre 49 prosent av de totale bygge- og tomtekostnadene.

Studentsamskipnadene skal være hovedtilbyder av studentboliger. I tilfeller der studentsamskipnadene ikke søker om alle tilskuddene staten gir tilsagn til, skal andre aktører få anledning til å søke om tilskudd til studentboligbygging. I første omgang er det studentboligstiftelser og ikke- kommersielle aktører som skal få søke. Dersom samskipnadene ikke realiserer tilskudd de har søkt om skal disse tilskuddene tilbys de andre aktørene i den overnevnte rekkefølgen før de tilbakeføres til staten.

Ved søknad om bygging av studentboliger skal det foreligge en plan for avsetning av midler til vedlikehold. Det skal settes av midler til vedlikehold slik at en på lang sikt unngår store vedlikeholdsetterslep. Normal levetid for boenhetene skal være 50 år.

Dersom studentsamskipnadene kan dokumentere tilstrekkelig tilsyn og vedlikehold, kan de ved behov søke om tilskudd til totalrenovering. Midler til renovering skal ikke gå av enhetskvoten. For å få bygget flere studentboliger må studentboliger bli et eget arealformål i plan og bygningsloven, med en maksimal saksbehandlingstid på ett år.

Utdanningsinstitusjoner og studentsamskipnader må ha mulighet til å avhende eiendom under markedspris, gitt at dette kommer studentene til gode.

4.2.2 Utforming og standard

Studentsamskipnaden skal tilrettelegge for at den totale boligmassen gjenspeiler behovet i studentmassen. Det skal finnes egne byggestandarder for studentboliger som tar høyde for studenters situasjon. Dette innebærer at studentboliger skal ha unntak fra fordyrende rekkefølgekrav som ikke bedrer bosituasjonene for studenter.

Alle studentsamskipnader skal ha som mål å bygge miljøvennlige og bærekraftige studentboliger, fortrinnsvis i plussstandard, uten at dette fører til en økning i studentenes husleie. Det skal være et mål at studentboliger legger til rette for sosial interaksjon. Dersom tiltak som oppfyller dette medfører økte kostnader per hybelenhet skal det kunne gis høyere kostnadsramme, men kun hvis det også inkluderer et økt statlig tilskudd per hybelenhet.

Det skal være mulig å søke om økt kostnadsramme og -tilskudd for boliger med behov for funksjonelle og universelle tilpasninger.

4.2.3 Tildeling

Utdanningsinstitusjonene skal ha boliggaranti for alle nye internasjonale studenter. For å sikre at flest mulig studenter får et tilbud om å bo i en studentbolig skal det lokalt settes makstak på hvor mange år en student kan bo i studentbolig basert på kapasitet, og førsteårsstudenter skal prioriteres. Samskipnadene skal etterstrebe at studenter kan bli boende til fullført grad. Studenter kan søke om å bo lenger i studentboligen ved særskilt søknad som behandles individuelt.

4.3 Muligheter for å eie

Det å eie bolig er for mange et mål i løpet av livet. For NSO er det viktig at studenter ikke har dårligere utsikter til å eie en egen bolig i framtiden, enn andre unge voksne.

4.3.1 Krav til førstegangskjøpere

En av de største utfordringene med å komme inn på boligmarkedet for den enkelte, er kravet om egenkapital. Studenter har en svært begrenset muligheter til å spare opp midler under studietiden. Det kan derfor ta lengre tid å nå det fastsatte kravet om egenkapital, uavhengig av betalingsevne.

Derfor bør egenkapitalkravet for førstegangskjøpere senkes.

Det at man har valgt å ta en utdanning og dermed opparbeidet seg studielån skal ikke være en ulempe når man skal inn på boligmarkedet. Studielån derfor vektles mindre enn annen gjeld når samlet gjeldsbyrde beregnes.

4.3.2 Regulering av nye boliger

Å bygge flere rimelige boliger vil bidra til å dempe trykket på boligmarkedet. Men for at det skal ha en reel effekt bør boligene selges til de som har en intensjon om å bo i boligen. NSO mener derfor at 15% prosent av alle nybygde boliger skal gå til førstegangskjøpere, og at rene utleieaktørers mulighet for å kjøpe opp hele boligkomplekser bør begrenses.

4.3.3 Regulering av eksisterende boliger

Utfordringene i dagens boligmarked skyldes ikke utelukkende mangel på boliger, men også en skeivfordeling av de boligene som allerede eksisterer. Derfor holder det ikke bare å bygge flere nye boliger, det må også sørges for at de boligene vi har distribueres til flere. Muligheten for å anskaffe sekundærboliger burde derfor begrenses.

371 **4.3.4 BSU**

372 Hensikten med BSU er å gi unge insentiv til å spare seg opp egenkapital for å komme inn på
373 boligmarkedet. BSU må kun gjelde for unge som ikke har kjøpt sin første bolig.

374
375 Grensene for BSU-ordningen må justeres i takt med boligmarkedet. Det maksimale sparebeløpet
376 bør tilsvare egenkapitalkravet for en førstegangslleilighet i byen der boligprisene er høyest. Det
377 årlige sparebeløpet bør minimum være 10 prosent av det maksimale sparebeløpet. Skattefordelen
378 bør minst være på 25% av den årlige besparelsen.

379
380 Penger på BSU-konto skal ikke telles med i behovsprøvinger fra NAV.

381 **4.3.5 Styrking av husbanken**

382 NSO skal kjempe for at husbanken styrkes slik at studenter og unge voksne lettere får adgang til
383 boligmarkedet.

384 **5. Studenthelse**

385
386
387
388 God studenthelse er når studenten, gitt sin særskilte livssituasjon, er i stand til å mestre
389 studenthverdagen og lykkes både faglig, sosialt og psykisk. Det skal vektlegges helsefremmende
390 arbeid og tilbys lavterskeltilbud for å ivareta studentenes fysiske og psykososiale helse.
391 Helsefremmende arbeid er tiltak som tar sikte på å bedre livskvalitet, samt å redusere
392 sannsynligheten for utvikling av risikofaktorer for sykdom. Det skal her særlig legges vekt på
393 informasjon og veiledning rettet mot en helsefremmende livsstil og god fysisk helse, under
394 studietiden.

395
396
397 Det helsefremmende og forebyggende arbeidet knyttet til studenters helse må være i tråd med
398 relevant og oppdatert forskning på studenthelse.

399
400 For å sikre at alle har like muligheter for deltakelse i høyere utdanning, er det nødvendig med et
401 offentlig finansiert helsetilbud som er tilpasset og lett tilgjengelig for studenter. For å sikre at det er
402 tilgjengelig fastleger til alle studenter skal samskipnadene kunne tilby fastleger som kun kan
403 velges av studenter som har betalt semesteravgift til den aktuelle samskipnaden. Det er også
404 nødvendig å se studenthelsen i sammenheng med det totale utdanningsløpet.

405
406 Arbeidet med forebyggende helsetiltak blant studenter skal inkludere tilbud om fysisk aktivitet,
407 ernæring, sosiale møtesteder, og det skal sikres gode rammevilkår for studentfrivilligheten.
408 Utdanningsinstitusjonene har ansvaret for det fysiske rammeverket for forebyggende helsetiltak
409 blant studenter. Ansvaret for studenthelsetilbudene skal ligge hos det offentlige, men kan
410 suppleres av studentsamskipnadenes eget tilbud. Vertskommunen har ansvar for å informere
411 studentene om det tilgjengelige helsetilbudet, og sikre et helhetlig helsetilbud.

5.1 Psykisk helse

Alle studenter skal ha enkel tilgang til et lavterskel, psykisk helsetilbud, med kort ventetid. Utdanningsinstitusjonene skal samkjøre sine studieveilednings-, samtale- og rådgivningstjenester med studentsamskipnadene og kommunenes psykiske helsetilbud. Det skal prioriteres tilbud som rettes mot forebygging av psykisk uhelse, som skal organiseres gjennom samskipnad og utdanningsinstitusjon.

Det skal over statsbudsjettet øremerkes midler gjennom helseforetakene og studentsamskipnadene til utvidelse av psykiske helsetilbud rettet mot studenter

Det skal finnes offentlige finansierte tilbud for studenter med tyngre psykiske plager. Tilbudene skal legge til rette for at personer med psykiske plager kan studere.

5.2 Fysisk helse

God fysisk helse er når en får regelmessig mosjon, riktig ernæring og får forebygget, ivaretatt og behandlet andre fysiske behov, som for eksempel sykdom.

Tannhelsebehandling for studenter skal være en del av allmennhelsen, og inkluderes i folketrygden. Inntil dette er realisert skal det være 75 prosent rabatt på offentlig tannhelsebehandling for alle studenter.

Brilleglass, linser og behandlinger for syn og øye skal være offentlig rabattert med 50 prosent av ordinær pris, for alle studenter.

Studenter skal ha gratis sanitærprodukter tilgjengelig på utdanningsinstitusjonens områder.

5.2.1 Fysisk aktivitet

Jevnlig fysisk aktivitet har mange positive helsefordeler og fungerer som et forebyggende tiltak mot psykiske lidelser. Å skape en lav terskel for å bedrive fysisk aktivitet ved studiestedene er en del av å tilrettelegge for et godt læringsmiljø.

Samskipnadene og utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for at studentidrettslag og frivilligheten kan tilby et aktivitetstilbud til alle studenter. Samskipnadene og utdanningsinstitusjonene skal jobbe spesielt for å styrke paraidrett i studentidrettslag og frivilligheten.

5.3 Seksuell helse

Seksuell helse er mer enn forekomsten av seksuelt overførbare sykdommer, og inkluderer også forhold til eget kjønn og seksualitet. Det er nødvendig med tiltak for å kunne ivareta sin egen seksuelle helse. Det bør gjennom det offentlige helsevesenet og studentsamskipnaden være tilgang på testing-, vaksine-, og behandlingsmuligheter. Satsningen på kunnskap og tilgjengelig

informasjon om seksuell helse må økes hos studentsamskipnadene. For å sikre enkel tilgang på testing av kjønns sykdommer, bør det finnes mulighet for gratis selvtesting på campusområdene. Helsepersonell med formell kompetanse om seksuell helse og kjønnsinkongruens er viktig for å kunne sørge for et godt og helhetlig helsetilbud til studentene.

Studenter skal ha tilgang på gratis engangs-prevensjon, og offentlig rabatterte langtidsvirkende prevensjon.

5.4 Støtteordninger ved sykdom

Studenter skal ha krav på sykestipend fra Lånekassen. Dette skal også gjelde ved sykdom som kun delvis forhindrer studentene fra å ta del i utdanningen. Utdanningsinstitusjoner skal bistå med informasjon og rådgiving rundt prosessen med sykestipend ved sykdom.

Retten til sykestipend skal ikke bortfalle på bakgrunn av at studenten mottar sykepenger eller arbeidsavklaringspenger i den aktuelle perioden. Studenter skal ha mulighet til å motta støtte fra både Lånekassen og folketrygden.

Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for studenter som mottar arbeidsavklaringspenger og andre ytelser. En arbeidsledig som ønsker å ta enkelttemner ved et universitet eller en høyskole skal ikke miste retten til dagpenger.

5.5 Studenter og rus

Arbeidet med studenter og rus innebærer å jobbe forebyggende og å følge opp studenter med rusproblematikk. Dette arbeidet spiller en viktig rolle i å forebygge fysiske og psykiske plager, samt å skape tilhørighet til studiemiljøet. For å skape et inkluderende studentmiljø er det viktig at utdanningsinstitusjonene og studentfrivilligheten har en bevisst holdning til bruk av rusmidler. Utdanningsinstitusjonene og studentforeninger har ansvar for at denne holdningen gjenspeiles i deres strategier og daglige virke.

Vertskommuner, studentsamskipnadene og utdanningsinstitusjonene skal i samarbeid legge særlig vekt på arbeidet med å gi studenter tilstrekkelig informasjon om utfordringene ved rusbruk og om det forebyggende arbeidet. Det skal også være lett tilgjengelig informasjon og tilgang på behandling gjennom det offentlige, for rusproblematikk rettet mot studenter. For å unngå stigmatisering og gjøre tilbudet om hjelp lavterskel for studenter, skal det finnes behandlingstilbud der man kan være anonym. Studenter som sliter med rus og avhengighetsproblematikk skal få hjelp ikke straff.

6 Studentliv

En bra studietid er mer enn det akademiske, og alle fortjener å ha et bra studieliv. Tilgang på sosiale, kulturelle, idrettslige og frivillige aktiviteter bidrar til å berike studietiden, og er noe alle bør

497 ha tilgang på uavhengig av økonomi, funksjonsvariasjon eller studiested. Kulturarbeid,
498 studentidrett og foreningsliv er sosialt, og skaper relasjoner, mestring og selvrealisering.
499 Kulturtilbud, studentidrett og foreningsliv har en direkte forebyggende effekt på ensomhet og
500 alvorlige psykiske symptomplager. Å legge til rette for, styrke og satse på studentlivet er et felles
501 ansvar mellom stat, vertskommune, utdanningsinstitusjon, studentsamskipnad og lokale
502 studentdemokratier.

503 504 505 **6.1 Studentfrivillighet**

506 Studentfrivillighet er aktiviteter, foreninger, og møteplasser som er drevet frivillig av og for
507 studentmassen.

508 Utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene skal legge til rette for studentfrivillig arbeid
509 gjennom gratis kursing, fristasjon og økonomisk støtte til drift og arrangement.

510
511 Kommunen må bidra til studentfrivilligheten gjennom å gi tilgang på idrettsanlegg, økonomisk
512 støtte, lokaler til studentkultur, møteplasser og andre arealer til studentorganisasjoner.

513 Studentfrivilligheten skal ha et tilgjengelig, kompetent og behjelpelig støtteapparat ved
514 økonomiske, og organisatoriske spørsmål. Der det er hensiktsmessig bør studentfrivilligheten få
515 fritak fra lover og forskrifter som gjør det økonomisk eller praktisk vanskelig å drifte frivillig.

516
517 Utdanningsinstitusjonene, vertskommunene og studentsamskipnadene skal gjøre det mulig for
518 foreningene å søke økonomiske midler til studentenes aktivitet, der studentene selv skal være
519 representert i utvalg eller komiteer som har ansvar for å behandle tildelingene. Vertskommunen og
520 fylkeskommunen skal inkludere og ta hensyn til studentfrivilligheten i sine frivillighetsmeldinger,
521 strategier og handlingsplaner.

522 523 524 **6.1.1 Tilrettelegging og permisjon**

525 Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for studenter med tunge verv. Dette innebærer blant
526 annet å innvilge permisjon, gi fritak fra obligatoriske aktiviteter og tilrettelegge praksisperioder.
527 Studenter som har fått innvilget permisjon skal beholde sin studentstatus. Utdanningsinstitusjonen
528 skal i samråd med studentene avgjøre hvilke verv som faller inn under denne bestemmelsen.

529 530 531 **6.2. Studentkultur**

532 Studentkultur er kulturtilbud rettet mot, eller drevet frivillig av studenter.

533 Tilgang på kulturtilbud er et felles ansvar som deles av studentene og det offentlige.

534 Kulturtilbudene skal være av kvalitet, være lett tilgjengelige og ha en studentvennlig pris. Det skal
535 også være enkelt å selv kunne opprette kulturtilbud for studenter gjennom regionens ulike
536 foreninger og møteplasser. Alle kulturtilbud og kulturarrangement som er støttet av kommunen
537 eller fylkeskommunen skal ha studentrabatt.

538
539
540 **6.3 Studentidrett**

541 Studentidrett defineres som den frivillig organiserte idretten i studentidrettslagene ved
542 studiestedene.

543
544 Idrett og fysisk aktivitet fremmer god psykisk og fysisk helse og er med på å legge til rette for en
545 god studietid. Studentidretten må sees på som et naturlig steg fra barne- og ungdomsidretten inn i
546 voksenidretten, og en viktig del av norsk idrett.

547
548 Studentidretten skal være et tilbud for alle studenter. Studentidrettslagene skal ha fortrinnsrett i
549 idrettsanlegg som er finansiert og eid av studentsamskipnad og/eller utdanningsinstitusjon.
550 Samskipnadene skal så langt det lar seg gjøre kun tilby supplerende tilbud når
551 studentidrettslagene har liknende eller tilsvarende tilbud. Studentidrettslagene tilknyttet
552 samskipnaden skal høres i opprettelsen av nye treningstilbud fra samskipnaden. Hvis mulig burde
553 det sees på løsninger hvor idrettslagene samarbeider med samskipnaden om driften av organisert
554 trening.

555
556 Studentidrettslagene skal ha tilgang til kommunale idrettsanlegg på lik linje med andre
557 idrettsforeninger. Planer for campusutvikling skal ivareta behovet for idretts- og treningsarealer.
558 Samskipnad, utdanningsinstitusjoner, kommuner, idrettskretsene og -rådene, -forbundene må
559 aktivt støtte studentidrettslagene gjennom tilskudd, tilrettelegging og tilgang på utstyr og idretts- og
560 treningsarealer, for å sikre høy kapasitet og lave kostnader for deltakelse, slik at studentidretten
561 sikres som lavterskeltilbud.